
Leessleutel bij

'De oogst is groot, arbeiders zijn er weinig'

Conferentie van Don Bosco voor de salesianen en jongeren
in Valdocco op 18 maart 1876

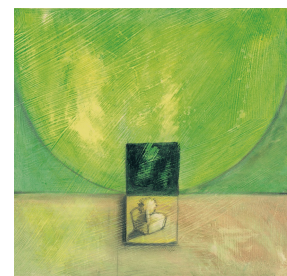
Giovanni Bosco

Overgenomen uit: LOOTS, C., SCHAUMONT, C., (Red.), *Vandaag pastoraal integreren in het opvoedingswerk. Perspectieven & uitdagingen*, Oud-Heverlee, Don Bosco Vorming & Animatie, 2007, p. 11-54.

Bij wijze van inleiding

Met deze leessleutel willen we je een hulpmiddel geven bij het lezen en verwerken van dit artikel. De vragen volgen de opbouw van de tekst en nodigen je uit om stil te staan bij de inhoud en de link te leggen met de eigen concrete praktijk. Niet alle vragen moeten aan bod komen en het is goed op voorhand te reflecteren over de selectie die je wil maken. De nummering verwijst naar de overeenkomstige pagina's van het oorspronkelijke artikel in het jaarboek 'Vandaag pastoraal integreren in het opvoedingswerk'.

**samen
DON BOSCO
zijn plaats
geven**

Waarom deze tekst lezen?

In deze toespraak voor de jongens en de opvoeders van het Oratorio van Valdocco in Turijn naar aanleiding van het feest van de H. Jozef reflecteert Don Bosco over het evangeliecitaat 'de oogst is groot maar arbeiders zijn er weinig'.

In het algemeen is deze tekst van Don Bosco nog goed leesbaar en bezit in verscheidene opzichten blijvende inspirerende kracht. Er zijn vanzelfsprekend vanuit onze huidige kijk ook een aantal kritische kanttekeningen te maken. Zo sluit de gebruikte beeldtaal niet langer aan bij ons cultureel klimaat. Sommige van zijn morele oproepen staan vrij haaks op ons ethische aanvoelen. Men kan niet langer op dezelfde manier als Don Bosco spreken over het winnen van de zielen en werven van roepingen (met de roeping tot het priesterschap als het hoogste ideaal) en ook de visies op lijden en offer vragen om een vertaalslag naar deze tijd.

Als we deze tekst naar waarde willen schatten, moeten we ons dus voldoende kunnen inleven in zijn leefwereld en zijn waardeaanvoelen en religieuze fundamenteën.

Wat deze toespraak voor ons boeiend maakt is het, voor zijn tijd toch wel ongewone, pleidooi voor de rol van de leek. Iedere man of vrouw wordt geroepen om op zijn of haar eigen manier en vanuit de eigen mogelijkheden en talenten een volwaardige arbeider te zijn in de wijngaard van de Heer. Dit is een nieuw geluid in een tijd waar men spontaan de arbeider in de wijngaard associeerde met de priester of religieus. Andermaal verrast Don Bosco ons dus in de manier waarop hij als kind van zijn tijd en cultuur bruggen weet te slaan naar de toekomst en zonder een radicale vernieuwer te zijn, al nieuwe wegen weet te bewandelen. De onderstaande vragen willen je helpen om je in te leven in Don Bosco's leefwereld, de vertaling te maken naar deze tijd en zijn gedachtegoed te confronteren met je eigen visie.

Leessleutel

'De oogst is groot, arbeiders zijn er weinig.' De titel van de conferentie van Don Bosco verwijst naar een evangeliecitaat dat sterk aansluit bij de agrarische cultuur waar zijn toehoorders sterk mee vertrouwd waren.

- Welke titel zou jij vandaag aan een conferentie met dezelfde inhoud geven?

Rik Biesmans schets in de inleiding bij de tekst van Don Bosco de situatie in de Italiaanse kerkgemeenschap.

- Hoe zou jij de huidige situatie in de Vlaamse kerkgemeenschap typeren?

Don Bosco spreekt in zijn tijd van een nood aan evangelische arbeiders.

- Ervaar jij die nood ook in onze dagen?

'Roeping' is een meerzinnig woord.

- Welke inhoud geef jij aan dit begrip?

Don Bosco ontwikkelt een voor die tijd vrij verrassende gedachte: 'In tegenstelling tot wat sommigen wellicht menen, verstaan we onder arbeiders niet alleen priesters, predikanten en biechtvaders, maar iedereen die op een of andere wijze bijdraagt tot de redding van de zielen.'

- Wat kan jouw bijdrage zijn tot de 'redding van de zielen'?
- Als jij jongeren vandaag zou attent moeten maken op hun roeping (in ruimere of engere zin), hoe zou jij dat aanpakken?

Don Bosco zocht al erg vroeg jongeren op en sprak hen persoonlijk aan om bij hem te blijven en zich naar zijn voorbeeld te engageren en zich als priester volledig te wijden aan het tijdelijke en eeuwige welzijn van de jongens.

- Ben jij ooit aangesproken geweest voor zo'n verrijkend engagement?
- Heb jij zo ooit jongeren aangesproken? Kan je iets van je ervaringen vertellen.

Don Bosco wijst uitdrukkelijk op het belang van een vertrouwenspersoon (biechtvader, parochiepriester, ...) om zijn roeping, zijn invulling van de taak van evangelische arbeider, te ontdekken en tot rijpheid te brengen.

- Wie zijn voor jongeren vandaag vertrouwenspersonen?

Met de oprichting van het werk van Maria Hulp (l'Opera di Maria Ausiliatrice) in Sampierdarena legde Don Bosco in 1875 de grondslag van de opleiding van roepingen op gevorderde leeftijd.

- Wat is volgens jou het goede moment om jongeren te confronteren met de vraag waartoe zij geroepen zijn?

Don Bosco vatte zelf zijn levensideaal samen onder het motto 'Da mihi animas, caetera tolle' (Geef me zielen, hou de rest).

- Kan je een link leggen tussen dit levensideaal en zijn ijver voor roepingen?

Deze tekst van Don Bosco is over het algemeen nog goed leesbaar en bezit in verscheidene opzichten blijvende inspirerende kracht. Er zijn vanzelfsprekend vanuit onze huidige kijk ook een aantal kritische kanttekeningen te maken bij zijn tekst. Zo sluit de gebruikte beeldtaal niet langer aan bij ons cultureel klimaat. Sommige van zijn morele oproepen staan vrij haaks op ons ethische aanvoelen. Men kan niet langer op dezelfde manier spreken als Don Bosco over het winnen van de zielen en werven van roepingen (met de roeping tot het priesterschap als het hoogste ideaal) en ook de visies op lijden en offer vragen om een vertaalslag naar deze tijd.

- Hoe zou jij de inhoud van deze conferentie vandaag brengen voor een groep tijdgenoten?

Don Bosco sluit zich aan bij de eigenlijke en religieuze betekenis van Jezus' woorden en bij de traditionele commentaar: 'De oogst die moet binnengehaald worden, bestaat in de redding van de zielen.'

- Wat roepen de woorden 'redding van de zielen' bij jou op?
- Hoe zou jij dit naar onze tijd vertalen?

In het tweede deel van zijn conferentie schets Don Bosco een beeld van de evangelische arbeider.

- 'Ieder moet zorgen dat zijn hart getooid is met die caritas, die een mens ertoe brengt om zijn leven te geven om zielen te redden.'
- 'Niemand mag zich laten beheersen door gulzigheid, door onmatigheid, twee ondeugden die zoveel jonge mensen en, laten we ook zeggen, zoveel geestelijken jammerlijk genoeg schipbreuk doen lijden.'
- 'De echte evangelische arbeider (...) neemt graag deel aan de godsdienstige vieringen, bevordert ze, maakt dat ze plechtig verlopen.'
- 'Om waarachtige evangelische arbeider te zijn, kan men het zich niet veroorloven tijd te verliezen.'
- Wat komt er bij jou naar boven als je deze aanbevelingen leest?
- Hoe zou jij een evangelische arbeider voor deze tijd omschrijven?

Omdat zijn salesianen werken en leven in een gemeenschap en niet ieder afzonderlijk, heeft Don Bosco het ook nog over iets 'buitengewoon belangrijks: de broederlijke liefde'. Zij 'is als de spil, waaromheen alles draait'. Haar model is Jezus zelf. Om ze te realiseren moeten in het dagelijkse samenleven een drietal houdingen heel uitdrukkelijk in het oog gehouden worden.

- 'Het goede van de ene persoon moet beschouwd worden als het goede van allen en het kwade dat de ene overkomt, als het kwade van allen.' Dat wil zeggen dat ieder lid van de gemeenschap moet meeleven met al de anderen, zich moet inleven in de vreugde en het leed van elke andere medebroeder. Er mag dan ook nooit zoiets zijn als afgunst.'
- 'Zij moeten elkaar ondersteunen.'
- Alle 'evangelische medewerkers' moeten naar het voorbeeld van de eerste volgelingen van Jezus 'eensgezind achter de goede zaken staan' en aan het werk blijven.
- Hoe zie jij het gemeenschapsaspect van het 'evangelische medewerker' zijn?

Don Bosco roept in zijn conferentie op om te bidden voor arbeiders voor de oogst. 'Zo kunnen jullie bijvoorbeeld allen bidden. Er is ongetwijfeld niemand die dat niet kan. Kijk eens: jullie kunnen allemaal het voornaamste deel doen, waarover de Heer in deze passus spreekt, want na gezegd te hebben dat er weinig arbeiders zijn, voegt Hij eraan toe: Bid dus de Heer van de oogst dat hij arbeiders zou sturen naar zijn oogst (Lc 10,2).'

- Bidden in het algemeen en bidden voor arbeiders voor de oogst in het bijzonder, wat zegt dat jou?

Iedereen kan volgens Don Bosco bijdragen aan de roepingenzorg door 'het goede voorbeeld te geven. Hoeveel mogelijkheden zijn er op dit gebied! Het goede voorbeeld via onze woorden, door anderen aan te moedigen om het goede te doen (...).'

- Heb je reeds mogen ervaren dat jij door te getuigen en het goede voorbeeld te geven bij mensen interesse hebt gewekt voor de gelovige dimensie van het bestaan?

Don Bosco verwijst in de context van 'het goede voorbeeld geven' naar de beoefening van de deugden 'caritas, kuisheid en zachtmoedigheid'.

- Welke inhoud geef jij aan deze deugden?
- Welke deugden zou jij vandaag voor een 'evangelisch arbeider' naar voor schuiven?

Een bijdrage die iedereen kan leveren aan de oogst is volgens Don Bosco: 'deelnemen aan de godsdienstige vieringen, aan de godvruchtige oefeningen en aan alles wat de glorie van God en het heil van de zielen bevorderen kan'. Daaraan koppelt hij 'het goed spreken over de Kerk en de bedienaars', wat hij moraliserend uitbreidt tot het gedrag in eigen huis: 'het positief spreken over de oversten, de salesianen, het huis en over wat er aangeboden wordt.'

- Wat roept deze aanbeveling bij jou op?

Don Bosco spreekt in zijn conferentie over 'wieden' als over het 'uit de weg ruimen van ergernis' in eigen huis. Dat uit de weg ruimen is op een drievoudige wijze mogelijk: door zelf op te treden, door de oversten te informeren en ook door de broederlijke terechtwijzing of vermaning aan te durven.

- Hoe sta jij tegenover deze aanbeveling?
- Heb je ervaringen met deze aanpak?

In verband met de broederlijke vermaning verwijst Don Bosco naar Franciscus van Sales: 'Doe dit energiek en met moed, maar de manier waarop het gebeurt, is precies met die caritas, die vriendelijkheid, die zachtmoedigheid waarmee de heilige Franciscus van Sales het zou gedaan hebben, mocht hij in ons geval geweest zijn.'

- Welke ervaringen heb jij hiermee?